

sional qualities increases significantly. Intrinsic motivation becomes the basis for the implementation of continuing professional education for physicians in order to adjust their personal values and important professional qualities.

Conclusions. Due to the need for professional development or the expansion of the scope of activities, many healthcare workers require to quickly and efficiently master new professional skills and abilities. E-learning enjoys great popularity among learners due to its economic performance and educational effectiveness.

Social function of professional mobility serves as a fundamental factor in ensuring the effectiveness of the learning and cognitive activity of healthcare professionals.

Key words: distance learning, professional development, reform, health care.

*Рецензент – проф. Скрипник І. М.
Стаття надійшла 23.08.2019 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2019-3-152-251-253

УДК 616.314-006:378:614.25

*Скрипников П. М., Баштан В. П., Марченко А. В., Скрипнікова Т. П.,
Хміль Т. А., Гуржій О. В., Коломієць С. В.*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У ПРОБЛЕМІ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОНКОЛОГІЇ В СТОМАТОЛОГІЇ»

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

tkhmil9@gmail.com

Вступ. Протягом багатьох років на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА у числі різного роду навчальних курсів проводиться тематичне вдосконалення з актуальних проблем одонтопатології, пародонтології, профілактики стоматологічних захворювань, невідкладних станів, питань онкології в стоматології та ін. Передумовами їх створення є множинні фактори: соціальні, освітні, науково-дослідна робота співробітників кафедри, база, кадровий потенціал та інше.

За навчання на освітніх курсів лікарі отримували бали, які стали необхідністю для здійснення системи безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. Курси надають можливість лікарям приймати участь у атестації.

За період проходження курсів, будь-якої форми (стаціонарна, online, з інтервалом та ін.) проводиться аналітична оцінка лікаря по відношенню до його фаху, клінічного досвіду, динаміки навчання (включаючи позапрограми лекції, майстер-класи та ін.), здатності до впровадження отриманих знань, ефективність засвоєння інформації, коефіцієнт збереження знань.

У зв'язку з цим **метою** даного повідомлення є аналіз діяльності курсів тематичного вдосконалення «Актуальні питання онкології в стоматології», що мають нагальну необхідність, наукову базу, практичне забезпечення.

Одними із таких навчальних курсів є створений на кафедрі учбовий план та програма тематичного вдосконалення «Актуальні питання онкології в стоматології».

Основна частина. Проблеми онкології мають соціальне та медичне значення у всьому світі у зв'язку із високою захворюваністю, смертністю хворих, несвоєчасною діагностикою, за рахунок пізнього звернення пацієнтів, недостатньою обізнаністю пацієнтів, помилки при діагностиці пухлинних захворювань [1].

Новоутворення органів та тканин порожнини рота у світі складають біля 1,5-2,5 % від усіх пухлин людини. Вони мають тенденцію до превалювання та географічну розповсюдженість. Так у Полтавській області в структурі загальної онкологічної захворюваності стоматологічна патологія становить також 2,5% [2].

При аналізі локалізації новоутворень у 7125 пацієнтів виявлено найбільш часте ураження слизової оболонки порожнини рота: щоки, альвеолярного відростку, твердого та м'якого піднебіння (35,7%), на другому місці – губи (34-27%), на третьому місці – язик (25-27%), на четвертому – слинні залози (17,2-22%) [3,4,5].

Щелепно-лицева ділянка доступна для діагностики. Порожнина рота візуалізована, однак III-IV стадія раку реєструється у 59,4 % випадків, високий процент пізнього виявлення.

Дослідженнями Ткаченко П.І. та його школи встановлено, що діти з пухлинами щелепно-лицевої ділянки складають 12-22% загального числа хворих з пухлинами. У дітей простежуються у 90% випадків доброякісні процеси [6].

Особливим аспектом в онкології є рання діагностика, лікування передракових захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх профілактика [7,8]. У державних, регіональних програмах протиракової боротьби в Україні першочергове значення мають медичні профілактичні огляди як організованих груп населення, так і пацієнтів по зверненню в лікувальний заклад. Цей вид роботи виконують лікарі найбільш затребуваних спеціальностей: сімейні лікарі, стоматологи, хірурги, акушери-гінекологи, отоларингологи. Виявлена або запідозрена патологія потребує спеціальної діагностичної допомоги онколога [9].

Базою курсів є дві кафедри, що мають висококваліфікованих спеціалістів. Одна з них – кафедра післядипломної освіти лікарів-стоматологів, яка розташована на базі КП «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка Полтавської міської ради».

Особливістю структури кафедри виступає її комплексність. У штаті є стоматологи всіх спеціальностей: терапевти, ортопеди, хірурги, дитячий стоматолог. Це дозволяє здійснювати внутрішньодисциплінарний підхід при діагностиці та лікуванні хворих. Пацієнтів консультують та лікують 3 професора, 11 доцентів, 5 асистентів кандидатів медичних наук.

При кафедрі з 2011 року функціонує консультативний центр з діагностики та лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота. Він організований за

клопотанням адміністрації УМСА, рішенням департаменту охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації для підвищення ефективності діагностики та лікування хворих з патологією слизової оболонки порожнини рота, червоної облямівки губ. Затверджена методична рада центру. Окрім стоматологів до її складу увійшли висококваліфіковані спеціалісти: терапевт, онколог, невролог, інфекціоніст, алерголог та інші, професори та завідувачі відділеннями. Це стало підставою для забезпечення міждисциплінарного підходу до діагностики та лікування стоматологічних уражень СОПР, червоної облямівки губ.

Друга кафедра – онкології та радіології з радіаційною медициною знаходиться на базі Обласного онкологічного диспансеру. В її штаті 4 професора, 3 доценти, 6 асистентів кандидатів медичних наук.

Обидві кафедри мають сучасне оснащення для діагностики, лікування передракових захворювань та новоутворень.

Протягом багатьох років колективи об'єднують співдружність у практичній роботі, співавторство у наукових дослідженнях з проблем онкології в стоматології. Так виданий підручник з онкології, учбові посібники – 3, методичні рекомендації – 4, інформаційні листи – 3, патенти – 3, опубліковано 28 статей, захищені 2 дисертаційні роботи.

Клінічні спостереження, наукові роботи співробітників кафедр лягли в основу міжрайонних конференцій у Полтаві та області. Вони проводились згідно наказів Департаменту охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації у Полтавському, Лубенському, Миргородському, Зіньківському, Кобеляцькому, Гадяцькому, В. Багачанському районах.

Наявність такого потенціалу дозволило у тематичних курсах «Актуальні питання онкології в стоматології» виділити ключові питання теорії та практики по кожному з них. Є наукові дослідження співробітників кафедр:

- Структура онкологічної служби України. Епідеміологія злоякісних пухлин. Диспансеризація онкологіч-

них хворих та хворих з передраковими захворюваннями [2,3,4,6].

- Сучасні методи обстеження онкостоматологічних хворих. Онконастороженість [7,8,9].

- Етіологія і патогенез передракових захворювань та злоякісних пухлин. Клініка, діагностика, профілактика [5,10,11].

- Пухлини і пухлиноподібні утворення щелепно-лицевої ділянки. Ознаки злоякісного росту пухлин [1].

- Комплексне лікування пухлин щелепно-лицевої ділянки. Реабілітація. Прогнозування [11,12].

- Профілактика онкологічних захворювань щелепно-лицевої ділянки [13].

По всіх цих питаннях є мультимедійні презентації, створені на базі власних клінічних випадків, відеофільми, дані ультразвукових, рентгенологічних обстежень, результати цитологічного та гістологічного досліджень та ін. На заняттях лікарі-курсанти мають можливість прийняти участь у обстеженні пацієнтів стаціонару та поліклінічного прийому, оцінювати результати діагностики і лікування.

Для самостійної роботи курсантів видані у електронному вигляді або на паперових носіях методичні розробки «Передпухлинні захворювання тканин порожнини рота, нижньої губи та шкіри обличчя», є необхідна інформація на сайтах кафедр.

Висновки. Післядипломна освіта направлена на вдосконалення знань та вмінь лікарів різними формами, методиками. На сучасному етапі є великий вибір тем. Деякі з них, так як питання онкології, мають життєво важливе значення: рання діагностика та лікування пацієнтів, активна профілактика. Передбачається, що наявність сучасної клінічної бази, наукових досліджень співробітників кафедр, методики викладання матеріалу з питань онкології дозволять лікарям самостійно та своєчасно вирішувати деякі проблеми онкостоматології, в першу чергу, профілактики, ранньої діагностики і лікування.

Література

1. Bondar HV, Dumanskyi YuV, Popovych Oiu, Sedakov IE, Semykoz NH, Bondar VH, та in. Onkolohiia: pidruchnyk. Kyiv: VSV "Medytsyna"; 2013. 542 s. [in Ukrainian].
2. Bashtan VP, Mukovoz Ole, Riznyk BM, Pichkur IM, Tarakanova OI. Epidemiolohiia zloiakisnykh pukhlyn shchelepno-lytsevoi dilianky za statystychnymy danyumy Poltavya ta Poltavskoi oblasti. Svit medytsyny ta biolohii. 2012;2:7-9. [in Ukrainian].
3. Skrypnykov PM, Skrypnykova TP, Bashtan VP, Ishchenko VV, Taraokanova OI. Zakhvoriuvaniist na peredrakovi stany slyzovoi obolonky porozhnyny rota v Poltavskii oblasti za 2003-2009 rr. Svit medytsyny ta biolohii. 2011;3:122-5. [in Ukrainian].
4. Sokolova NA, Zhukova TO, Boiko MO, Aipert VV, Bashtan VP. Analiz zakhvoriuvanosti zloiakisnyumy novoutvorenniamy slyzovykh obolonok porozhnyny rota v Poltavskii oblasti za 2016 rik. Materialy mizhnar.nauk.-prakt. konf. Suchasna stomatolohiia ta shchelepno-lytseva khirurgiia; 2018 Trav 11; Kyiv. Kyiv: NMU im. O.O. Bohomoltsia; 2018. s. 44-5. [in Ukrainian].
5. Zhdan VM, Bashtan VP, Sheleshko PV, Chornobai AV, Skrypnykov PM, Skrypnykova TP, та in. Peredpukhlynni zakhvoriuvannia tkanyn porozhnyny rota, nyzhnoi huby ta shkiry oblychchia (klinika, diahnozyka, likuvannia, profilaktyka ta dyspanserzatsiia). Metodychni rekomendatsii. Poltava: 2011. 24 s. [in Ukrainian].
6. Tkachenko PI, Starchenko II, Bilokon SO, Dobroskok VO, Bilokon NP. Novoutvorennia shchelepno-lytsevoi dilianky u ditei. Poltava: ASMI; 2018. 191 s. [in Ukrainian].
7. Skrypnykova TP, Bohashova Lia, Sokolova NA. Onkonastorozhennost v stomatolohyy. Ukrainyski stomatolohichniy almanakh. 2013;5:39-42. [in Russian].
8. Skrypnykova TP, Kolomiets SV, Bashtan VV. Onkonastorozhenist stomatolohii: navch. posibnyk (atlas na elektronnykh nosiiah). Poltava; 2014. 106 s. [in Ukrainian].
9. Zhdan VM, Bashtan VP, Sheleshko PV, Kravtsova AP, Kornieiev OV, Chornobai AV, та in. Metodyka provedennia medychnykh profilaktychnykh ohliadiiv z metoiu vyavlennia peredpukhlynykh zakhvoriuvan i rannikh form zloiakisnykh. Metodychni rekomendatsii. Poltava; 2007. 16 s. [in Ukrainian].
10. Zhdan VM, Bashtan VP, Skrypnykov PM, Avietikov DS, Kornieiev OV, Ishchenko VV, та in. Metody diahnozyky ta likuvannia kheilitu Manhanotti, leikoplakii ta chervonoho pleskatoho lyshaiu (erozyvno-vyrzakovoi formy). Metodychni rekomendatsii. Kyiv: ASMI; 2015. 24 s. [in Ukrainian].
11. Zhdan VM, Sheleshko PV, Bashtan VP, Sheleshko MS, Shlykyna LN. K voprosu o reabylytatsyy onkolohycheskykh bolnykh. Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2018;1.1(142):326-9. [in Russian].
12. Bashtan VP, Mukovoz Ole. Kompleksne likuvannia zloiakisnykh novoutvoren nyzhnoi shchelepy zastosuvanniam fiksatora dlia poperedzhennia patolohichnogo perelomu. rannie pisliaoperatsiine protezuvannia v rehabilitatsiia. Klinichna khirurgiia. 2013;7(846):43-6. [in Ukrainian].

13. Pocherniaieva VF, Chornobai AV, Tseberzhynskiy OI, Muliar LA, Lyamar MP, Sidko OS, ta in. Pryrodni chynnyky zapobihannia rozvytku onkolohichnykh zakhvoriuvan. Poltava: Dyvosvit; 2013. 52 s. [in Ukrainian].

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У ПРОБЛЕМІ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОНКОЛОГІЇ В СТОМАТОЛОГІЇ» **Скрипников П. М., Баштан В. П., Марченко А. В., Скрипнікова Т. П., Хміль Т. А., Гуржий О. В., Коломієць С. В.**

Резюме. Протягом багатьох років на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА у числі різного роду навчальних курсів проводиться тематичне вдосконалення з актуальних проблем одонтопатології, пародонтології, профілактики стоматологічних захворювань, невідкладних станів, питанням онкології в стоматології та ін. Передумовами їх створення є множинні фактори: соціальні, освітні, науково-дослідна робота співробітників кафедри, база, кадровий потенціал та інше.

Одними із таких навчальних курсів є створений на кафедрі учбовий план та програма тематичного вдосконалення «Актуальні питання онкології в стоматології».

Ключові слова: тематичне вдосконалення, лікар-стоматолог, онкологія, форми, методи.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПОДГОТОВКИ ВРАЧЕЙ В ПРОБЛЕМЕ «АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОНКОЛОГИИ В СТОМАТОЛОГИИ»

Скрипников П. М., Баштан В. П., Марченко А. В., Скрипникова Т. П., Хмиль Т. А., Гуржий О. В., Коломиец С. В.

Резюме. В течение многих лет на кафедре последипломного образования врачей-стоматологов УМСА в числе разного рода учебных курсов проводится тематическое усовершенствование по актуальным проблемам одонтопатологии, пародонтологии, профилактики стоматологических заболеваний, неотложных состояний, вопросам онкологии в стоматологии и др. Предпосылками их создания являются множественные факторы: социальные, образовательные, научно-исследовательская работа сотрудников кафедры, база, кадровый потенциал и прочее.

Одним из таких учебных курсов является созданный на кафедре учебный план и программа тематического усовершенствования «Актуальные вопросы онкологии в стоматологии».

Ключевые слова: тематическое усовершенствование, врач-стоматолог, онкология, формы, методы.

DOCTORS' TRAINING IMPROVEMENT IN THE PROBLEM «SOME ONCOLOGICAL TOPICAL ISSUES IN DENTISTRY»

Skrypnikov P. M., Bashtan V. P., Marchenko A. V., Skrypnikova T. P., Khmil T. A., Hurzhii O. V., Kolomiets S. V.

Abstract. In recent years, the Department of Postgraduate Education of Dentists of the Ukrainian Medical Stomatological Academy has been working over the thematic enhancement of the topical issues on odontopathology, parodontics, prevention of dental diseases, critical states, oncology in dentistry that are included into the various training courses. Multiple factors, namely, social, academic, research activity of the faculty members, affiliated medical facility, human resources, etc., are the prerequisites for their organization.

During the training courses physicians-in-training are awarded credits, required for the implementation of the system of continuous professional education of healthcare professionals. Courses provide physicians with the opportunity to participate in certification procedure.

Any form of courses (on-campus, online, at intervals, etc.) encompasses analytical assessment of a physician with regard to his/her specialization, clinical experience, progress of learning (including extracurricular lectures, master-classes, etc.), ability to implement the acquired knowledge, efficacy of acquisition of information and the rate of knowledge storage.

Consequently, the paper is *aimed* at the analysis of the activity of the course program on the thematic enhancement «Topical issues of oncology in dentistry», that, currently, are crucial and have sufficient scientific and research foundation and practical support.

Within one of the above training courses, the Department has made up the academic plan and syllabus on thematic enhancement «Topical issues of oncology in dentistry», where the key issues of theory and practice for each of them are highlighted. In addition there are scientific researches of the faculty members:

- Structure of the Oncology Service of Ukraine. Epidemiology of malignant tumors. Clinical examination for the prevention and treatment of cancer patients and patients with precancerous diseases.
- Methods of carrying out medical prophylactic examinations for the detection of precancerous diseases and early forms of malignant tumors.
- Diagnosis of cancer of the maxillofacial area. Oncological alertness.
- Malignant tumors, signs of malignant growth of tumors of the maxillofacial area.
- Treatment of precancers, benign and malignant tumors, rehabilitation. Prognosis.
- Prevention of cancer of the maxillofacial area.

All the above issues are supplied with multimedia presentations that are based on the own clinical cases, video films, the data of ultrasound and X-ray examination, findings of cytological and histological tests, etc. During the classes physicians-in-training can participate in the in-patient and outpatient examinations and evaluate the outcomes of diagnostics and treatment.

Key words: thematic enhancement, a dentist, oncology, forms, methods.

*Рецензент – доц. Беляєва О. М.
Стаття надійшла 23.08.2019 року*